

HoGent

Faculteit Bedrijf en Organisatie

Wat is VOIP, hoe beveilig ik mijn netwerk hiervoor en hoe werkt het met IPV6

Ritchie Van Mele

Scriptie voorgedragen tot het bekomen van de graad van
Bachelor in de toegepaste informatica

Promotor:
Johan Decorte
Co-promotor:
Krist Vanneste

Instelling: Hogeschool Gent

Academiejaar: 2014-2015

Tweede examenperiode

Faculteit Bedrijf en Organisatie

Wat is VOIP, hoe beveilig ik mijn netwerk hiervoor en hoe werkt het met IPV6

Ritchie Van Mele

Scriptie voorgedragen tot het bekomen van de graad van
Bachelor in de toegepaste informatica

Promotor:
Johan Decorte
Co-promotor:
Krist Vanneste

Instelling: Hogeschool Gent

Academiejaar: 2014-2015

Tweede examenperiode

Samenvatting

Deze bachelorproef draait rond voice over IP (VOIP). In deze proef stel ik mezelf vragen en tracht daarop antwoorden te vinden. Ik ga trachten duidelijk te maken wat VOIP is en hoe ze verschilt van traditionele telefonie. Bij VOIP wordt de telefonie over een netwerk gestuurd. Ik ga dan ook onderzoeken welke invloed VOIP heeft op dit netwerk en of dit een probleem geeft voor je beveiliging. Beveiliging zowel t.o.v. het bestaande netwerk maar ook ten opzichte van je telefonie. Dan ga ik ook kijken naar op welke manieren je een onbeveiligd VOIP netwerk kan misbruiken en hoe je te beschermen tegen deze praktijken. De bedoeling is dat je na het lezen van deze proef weet wat VOIP is met alle voor en nadelen. Hoe het veilig en onveilig is en hoe je te beschermen tegen inbreuken. Deze proef sluit aan bij mijn stage bij SmartTelecom NV. Hier implementeer en beheer VOIP in nieuwe en bestaande netwerken bij klanten. Op deze manier kom ik dagelijks in contact met de voor en nadelen van VOIP. Alsook met de gevaren ervan en hoe te beveiligen tegen deze gevaren. Research via deze stage is dan ook mijn voornaamste aanpak van de probleemstelling.

Voorwoord

Deze thesis is in het kader van mijn bachelorproef voor toegepaste informatica aan de hogeschool Gent.

Het onderwerp heb ik gekozen omdat het aanleunde bij mijn stage en aangezien het een technologie is die velen kennen maar niet zozeer begrijpen of vertrouwen. Ik wil mijn stagementor en copromotor Krist Vanneste van SmartTelecom NV bedanken voor de hulp en research mogelijk door hem. Door heb was ik in staat om de beveiliging van een ingewikkeld netwerk te kunnen implementeren. Dit zowel voor normaal dataverkeer als voor VOIP verkeer. Uiteindelijk is mijn onderwerp geïnspireerd door deze kans van samenwerking.

Ook bedank ik mijn stage partner Dries Vandooren voor de nuttige invloed tijdens de stage en in het onderwerp VOIP.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Probleemstelling en Onderzoeksvragen	9
1.1.1	Samenwerking met andere Technologieën	9
1.1.2	Beveiligingsdreigingen	9
1.1.3	VOIP met IPV6	11
2	Methodologie	12
3	Samenwerking met andere Technologieën	13
4	Beveiligingsdreigingen en oplossingen	15
4.1	Packet Sniffing	15
4.1.1	Hoe werkt het?	15
4.1.2	Virtual LAN's	17
4.1.3	Encryptie	20
4.1.4	Gescheiden netwerk	22
4.2	Identiteits dreigingen	23
4.2.1	Caller-ID spoofing	23
4.2.2	Call Hijacking	24
4.2.3	Besluit	26
4.3	Kwaliteits dreigingen	27
4.3.1	Start van gesprek verstoren	27
4.3.2	Start van gesprek annuleren	27
4.3.3	Gesprek Neerhalen	27
4.3.4	RTP packet overload	28
4.3.5	Firewall misconfiguration	28
4.4	Voorbeeld Netwerk	28
4.4.1	De opgave	29
4.4.2	Uitwerking	29
5	VOIP met IPV6	31

6 Conclusie	33
6.1 zijn er problemen met andere technologieën	33
6.1.1 beveiligingsdreigingen	34
6.1.2 VOIP met IPv6	35
6.1.3 Slot	35

Hoofdstuk 1

Inleiding

Wat is VOIP? VOIP of Voice Over IP(Internet Protocol) is de technologie waar je telefonie en multimedia sessies(conference call met beeld) gaat sturen over een IP netwerk. Men verwijst vaak naar VOIP als internet telefonie. Hierbij ga je je communicatie(stem, sms, fax, ...) sturen over het internet in tegenstelling tot bij traditionele telefonie waarbij dit via een public telefonie netwerk gebeurde. In tegenstelling tot wat de naam zegt is internet verbinding niet altijd nodig bij VOIP. VOIP betekend eenvoudig dat je je communicatie gaat versturen via dezelfde protocollen als degene het internet gebruikt. Zo kan je binnen een groot bedrijf elke werknemer voorzien van VOIP telefoons en deze kunnen elkaar bellen via VOIP zonder dat ze verbinding maken met het internet. Eens ze willen bellen naar locaties buiten hun netwerk dan komt er uiteraard internet aan te pas.

Maar we lopen vooruit op de feiten. We starten met telefonie waar het allemaal bij startte. De eerste telefoons. De eerste telefoonlijn was een directe lijn tussen 2 toestellen. Eens er meer en meer toestellen kwamen maakte men gebruik van POTS wat staat voor "Plain Old Telephone Service". Vertaalt is dit "de eenvoudig oude telefoon service". POTS ging over een netwerk genaamd PSTN("public switched telephone network" of " publiek verdeeld telefoon netwerk"). Bij directe verbindingen tussen toestellen was er sprake van een analoog signaal tussen de 2. De stem werd op deze manier overgebracht. POTS en PSTN werden mogelijk toen de ontdekking werd gemaakt dat men dit analoog signaal kon omvormen naar een digitaal signaal. Een stem die in origine analoog was kon worden omgevormd naar een digitaal signaal en kon worden verstuurd als nullen en eentjes. Een betere technologie was ontwikkeld en de basis voor wat later zou uitgroeien tot VOIP was gelegd.

Tot op dat moment werd er gekozen om de telefonie gescheiden te houden van het opkomende computernetwerk. In computernetwerken werd er gewerkt met pakketten. Om VOIP gebruik te laten maken van deze netwerken zou het ook zo gaan werken.

VOIP gaat de geluidssignalen opsplitsen in pakketten en deze versturen over het netwerk. Deze pakketten bevatten behalve het geluid signaal ook het netwerk adres van de beller en ontvanger. En door het gebruik van pakketten werd het mogelijk om meer informatie mee te sturen om de communicatie te ondersteunen en verbeteren.

Waar POTS specifieke behoeften had is VOIP enorm veelzijdig. Het werkt op verschillende soorten netwerken. En het werkt niet alleen met VOIP telefoons maar ook met computers, Pda's en zelf smartphones. Deze toestellen bevatten allemaal een NIC(Network Interface Card) net zoals een computer. Via deze NIC's krijgen de toestellen dan een netwerk adres(IP-adres). Op deze manier zijn VOIP toestellen deel van je computer netwerk.

Wat zijn nu de voor en nadelen van POTS en VOIP.

POTS:

- voordelen
  - Het is in vele gevallen al aanwezig.
- nadelen
  - Het aantal main telefoonlijnen is het aantal oproepen je bedrijf tegelijk aankan.
  - Het aantal extensies je kan hebben is bepaald door je PBX(private branch exchange)
  - Het werkt enkel met analoge telefoons. Geen pc's, smartphones, ...

VOIP:

- voordelen
  - Ongelimiteerd aantal oproepen dat je tegelijk kan afhandelen(als je internet snel genoeg is)
  - Ongelimiteerd aantal extensies.
  - Bied meer aan dan enkel telefonie zoals Video calls,bellen vanop PC's, ...
  - Geen gescheiden netwerk voor telefonie(geen dubbele bekabeling)
- nadelen
  - Er is een investeringskost bij aankoop van toestellen en PBX

Het is dus zeer duidelijk dat de overstap maken naar VOIP een zeer goede stap is voor bedrijven. Het geeft hen meer opties en de voordelen wegen meer door dan de nadelen.

Eens een bedrijf de stap maakt naar een Voice over Internet Protocol systeem is er nog een beslissing die te nemen is. Kies je voor een hosted Voip of voor een niet hosted voip. In de voorgaande analyse ging ik er van uit dat alle apparatuur zich on site bevond. Dit wil zeggen dat alle apparatuur zoals telefoons en PBX zich op de locatie van het bedrijf bevinden. Dit is niet de eenige mogelijkheid. Je kan er ook voor kiezen om je PBX te laten hosten door een hosting bedrijf. Hierbij zullen je VOIP telefoons geen verbinding maken met een PBX binnen je netwerk. Maar met een PBX centrale die zich op het internet bij een bedrijf die de diensten van hun PBX aanbiedt. Op deze manier kan je als bedrijf kosten sparen door de aankoop van een eigen PBX systeem te vervangen door een maandelijkse hosting kost. De voordelen van een hosted VOIP zijn dat je geen grote aankoopkost hebt, alsook dat je geen onderhoudskosten hebt. Ook kan je hierbij je VOIP telefoon toestellen plaatsen waar je wil. Je kan je toestel na het werk meenemen naar huis en daar bereikbaar zijn op het nummer van op werk. Bij een beheer van je eigen PBX is er een investering in materiaal, maar dit geeft je de mogelijkheid je VOIP netwerk te beheer zoals jij dat wil. In theorie zou je verbindingen kunnen open stellen waarbij je je toestel ook zou kunnen thuis zetten. Dit wordt wel afgeraden omdat dit je netwerk minder veilig maakt. Meer informatie later in deze thesis.

Als we naar al deze voor en nadelen kijken en we zien alle extra's dat VOIP aanbiedt, dan is alles positief. Nu is de vraag of en hoe VOIP dit allemaal kan. Om te begrijpen hoe VOIP werkt gaan we kijken naar een model dat al lang wordt gebruikt op het internet namelijk het TCP/IP model. Het TCP/IP model is een aangepaste variant van het OSI model. TCP/IP is een groep van netwerk protocollen. Een protocol is een regel die bepaald verkeer over een netwerk gaat regelen. Je hebt protocollen voor gewoon dataverkeer en je hebt er die strikt dienen voor VOIP. Elk van die protocollen komt overeen met een laag van het TCP/IP model. Ik ga de verschillende lagen niet beschrijven tenzij het nodig is om alles te begrijpen. Een pakket zal van start tot einde van zijn tocht elke laag 2 maal doorlopen. Eenmaal bij het verzenden en eenmaal bij het ontvangen. Waar een normaal pakket vertrekt bij de verzendende pc en aankomt bij de ontvangende computer. Vertrekt een VOIP pakket bij de beller en komt aan bij de gebelde.

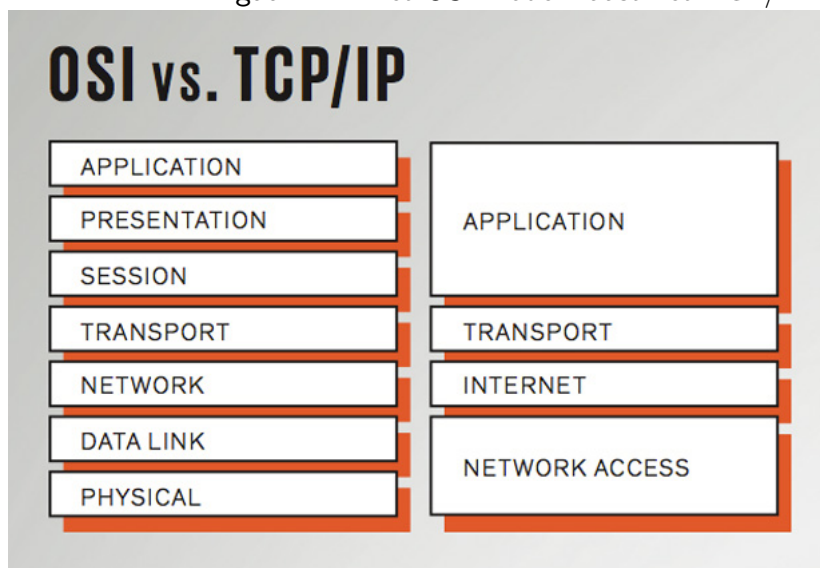
Het Pakket vertrekt bij de applicatielaag en elke laag dat het doorloopt krijgt het meer informatie en verandert het van formaat. Eens het bij de onderste laag komt (Netwerk interface) dan wordt het verstuurd over het netwerk. Eens aangekomen bij de applicatielaag van de gebelde, wordt het omgezet naar een hoorbaar formaat.

Natuurlijk zijn er verschillen tussen het normale dataverkeer en VOIP verkeer. In de bovenste laag(Applicatie laag) maakt VOIP gebruik van 3 protocollen:

- NTP: Network Time protocol: Dit gaat de timing verzorgen bij het verzenden van de pakketten zodat alles gebeurt in de juiste volgorde en op die manier de kwaliteit te garanderen.
- RTP: Real-time Transport Protocol: Gaat end-to-end netwerk transport functionaliteiten toevoegen.
- RTCP: Real-time Transport Control Protocol: Dit gaat het geluids signaal controleren op aflevering en controle functies toevoegen.

Ook in de transport laag is er een verschil. Waar traditionele datapakketten gebruik maken van TCP, gaat VOIP net zoals Videoconferencing gebruik maken van UDP(user datagram protocol). TCP is een trager protocol dan UDP, dit is omdat TCP meer controleerd op ontvangst van pakketten. UDP is sneller omdat het dit niet doet. Als er bij normaal dataverkeer een aantal pakketten niet aankomt dan is er een probleem. Dan zijn er documenten of gegevens niet volledig. Bij VOIP mag er al eens een pakket wegvallen. Zelf al wou je het pakket opnieuw verzenden dan nog kan je dat niet. Gesproken taal is sequentieel en je kan dus een deel van het begin niet op het einde erbij plakken. Daarom is er dus gekozen voor UDP.

Figuur 1.1: Het OSI model naast het TCP/IP model.¹

¹afbeelding uit: OSI:the internet that wasn't - Andrew L. Russell

1.1 Probleemstelling en Onderzoeksvragen

VOIP is een nieuwe technologie, en een nieuwe technologie toevoegen aan je netwerk levert mogelijk problemen op. Zoals eerder vermeld gebruikt VOIP het zelfde netwerk als je standaard netwerk data verkeer. Dit betekent dat alle beveiligingsrisico's en dreigingen dat gewoon verkeer heeft, dat deze ook dreigingen zijn voor VOIP. VOIP heeft, in tegendeel tot dataverkeer, nog geen echte standaard. Ook moet er bij VOIP rekening gehouden worden met QOS(quality of service). Een super veilig systeem met slechte kwaliteit van gesprekken is geen goed systeem. Er moet dus een middenweg gevonden worden om het systeem zo veilig mogelijk te maken zonder in te boeten aan QOS. Nu ga ik dit alles opsplitsen in 3 categorieën.

- Zijn er problemen in samenwerking met andere technologieën?
- Wat zijn de beveiligingsdreigingen van VOIP?
- Hoe werkt VOIP met IPV6?

1.1.1 Samenwerking met andere Technologieën

Kan VOIP ervoor zorgen dat de werking van je netwerk in het gedrang komt? Dan denk ik niet aan inbreuken via de VOIP maar eerder of de behoeften voor VOIP en de netwerklast die dit veroorzaakt problemen geeft voor de andere zaken die gebruik maken van het netwerk. Uiteraard is er ook de mogelijke last voor VOIP als het zich op een netwerk bevindt met een reeds bestaande hoge netwerklast. Hoe zal VOIP werken in zo'n omgeving.

1.1.2 Beveiligingsdreigingen

Hier ga ik opsommen wat de voornaamste dreigingen zijn op het gebied van beveiliging van VOIP systemen. Je hebt dreigingen gericht naar het verkrijgen van informatie, het voordoen als iemand anders en het verstoren van gesprekken.

Met behulp van packet sniffing software kan je de pakketten van VOIP bekijken. Dit geeft je informatie over welk nummer op welk IP-adres belt naar welk nummer. Deze informatie kan misbruikt worden. Door middel van bijvoorbeeld VOMIT, voice over misconfigured internet telephones, kan je de datastream van VOIP gesprekken omzetten naar een beluisterbaar formaat. Op deze manier kan je gesprek letterlijk worden afgeluisterd. Alle gevoelige informatie is dan dus niet meer veilig.

Indien je je netwerk veiliger maakte met de implementatie van een aparte vlan voor je VOIP telefonie is er de kans dat een individu gaat trachten toegang te krijgen tot je telefonie VLAN door middel van VLAN hopping. Zo krijgt een persoon toegang tot een VLAN waar hij normaal gezien geen toegang tot heeft. En zo ook toegang tot alle andere apparaten die lid zijn van die VLAN. Het is duidelijk hoe dit een probleem kan zijn.

Zoals vroeger met traditionele telefonie is er bij VOIP ook altijd belang naar het verkrijgen van gratis telefonie. Men noemt dit phreaking. Hierbij gaat een fout individu trachten toegang te krijgen tot je VOIP netwerk. Op deze manier gaat deze persoon dan kunnen bellen op kosten van de eigenaar. Hij gaat dit trachten te doen door de authenticatiegegevens van een VOIP gebruiker te verkrijgen. Hij kan zich niet enkel voordoen als een legitieme gebruiker maar ook zorgen dat het VOIP netwerk denkt dat hij deze persoon is. Zo kan hij niet enkel bellen maar ook gebeld worden als deze persoon. Zo kan iemand niet alleen genieten van gratis telefonie maar krijgt hij ook toegang tot alle informatie die verstuurd wordt over dit VOIP netwerk.

VOIP telefoons zijn zoals computers ook toestellen op je netwerk. Dit laat hen kwetsbaar voor een DOS aanval. Op deze manier kan iemand de telefoon spammen met onnodig veel SIP calls of rtp pakketten. Hierdoor wordt het toestel overbelast en kan het niet meer bellen of gebeld worden. Bij gesprekken die reeds opgestart zijn kan dit ervoor zorgen dat de kwaliteit van het gesprek achteruit gaat. Uiteindelijk als een van de partijen faalt om deze pakketten te verwerken dan zal het gesprek beëindigd worden.

Waar traditionele telefoons een nummer hebben hebben VOIP telefoons een IP address. Traditionele telefoons krijgen soms reclame oproepen. Bij VOIP oproepen is het mogelijk om via scripts naar enorme hoeveelheden IP adressen reclame boodschappen te sturen. Degene die terecht komen bij toestellen zouden voor de zender voordelig zijn maar niet voor de eigenaar van dat toestel. Deze manier van reclame spamming noemt SPIT(Spamming over Internet Telephony).

1.1.3 VOIP met IPV6

Nu het duidelijk is dat we op het internet met een enorm tekort zitten aan publieke IP adressen, is het dan ook geen verrassing dat er een nieuw internet protocol aankomt. Dit nieuwe protocol komt in de vorm van IPv6(Internet Protocol Versie 6).

Elke overstap naar een nieuw protocol, van welke aard dan ook, brengt veranderingen met zich mee. Het zorgt voor vernieuwing maar het zorgt er ook voor dat je als gebruiker je netwerkinfrastructuur moet aanpassen zodat het met dit nieuwe protocol kan werken.

Het is dan ook logisch dat we ons moeten afvragen wat de impact zal zijn van IPv6 op ons netwerk. En in het bijzonder de invloed op VOIP binnen ons netwerk? In dit deel zal ik onderzoeken wat de voordelen zijn voor VOIP en hoe we ons zullen moeten aanpassen om VOIP te laten werken met IPv6.

Hoofdstuk 2

Methodologie

Voor ik startte met mijn stage en mijn bachelor proef, was mijn kennis over VOIP vrij miniem. Ik wist in grote lijnen wat het deed maar niet zozeer hoe het dat deed. Mijn eerste stap naar het oplossen van mijn vragen was eenvoudig. Mijn stageliep ik aan het bedrijf SmartTelecom NV. Dit bedrijf is een provider van onder andere VOIP systemen. Door mee te lopen met mijn stagementor Krist Vanneste kreeg ik als het ware een spoedcursus over VOIP. De eerste weken leerde ik hoe VOIP werkte en waar je op moest letten. We startte bij aan de basis met telefoons en werkten stap voor stap op naar centrales en hele netwerken. Ik hielp onder andere met het implementeren van VOIP in zowel bestaande als nieuwe netwerken. Op deze manier kwam ik veel te weten over de praktijk van de zaak. een voorbeeld hiervan is dat bestaande netwerken soms niet optimaal zijn opgebouwd. Deze werken dan wel voor de basis toepassingen maar eens je er VOIP bij implementeerd zijn er problemen.

De tweede fase van mijn onderzoek was mijn bevindingen te gaan staven. Ik had ideeën over hoe VOIP in elkaar zit en waar je op moet letten bij het implementeren. Maar alvorens ik mijn bachelorproef kon beginnen schrijven moest ik uiteraard zorgen dat deze kennis correct was. Ik ben daarvoor aan het opzoeken geslaan. Ik ben beginnen opzoeken hoe VOIP werkt en wat experts zeggen dat de aandachtspunten zijn bij het opzetten van VOIP. Ik was dan ook zeer tevreden wanneer ik dit las en doorhad dat dit perfect aansloot met mijn eigen reeds vergaarde kennis.

Waar ik bij het eerste en 2e deel de stage en opzoekwerk gesplitst deed deed ik bij mijn derde fase dit niet. In deze fase ging ik opzoek naar methoden om VOIP te misbruiken of om dit te dwarsbomen. Ik onderzocht hoe dit kon en hoe ik me ertegen kan beveiligen. Vervolgens ging ik dit controleren en implementeren bij een iets grotere klant. Deze klant is een bedrijvencentrum met vele verschillende partijen die toegang hebben tot het netwerk. Een zeer goede beveiliging was hier nodig en dit liet me toe om deze beveiligingen zelf te implementeren en te documenteren.

Hoofdstuk 3

Samenwerking met andere Technologieën

In theorie zorgt VOIP voor geen problemen met andere technologieën en zaken die van het netwerk gebruik maken. In de praktijk zie je dat niet elk netwerk geschikt is om VOIP te implementeren. Zoals vele technologieën verlangt VOIP dat het netwerk sterk en krachtig genoeg is. Op een piekmoment van telefonie, kan VOIP veel vergen van de bandwith van je netwerk. Hier wordt het dus direct duidelijk dat zwakke en zeer eenvoudige netwerken problemen kunnen hebben met de behoeften van VOIP. Als we een netwerk gaan analyseren kijken we naar het volgende.

- Latency: Dit is de tijdsvertraging die optreedt tussen de verzender en ontvanger. Bij VOIP mag dit maximum 150ms zijn. Meer zou ervoor zorgen dat het gesprek wegvalt. Latency kan worden veroorzaakt door elk netwerk apparaat waar pakketten door gestuurd worden. En als een apparaat druk belast wordt dan kan dit zorgen voor vertraging.
- Jitter: Jitter is de variatie in Latency die kan voorkomen in een netwerk. De latency is niet constant hetzelfde. Jitter is dus een soort van standaard afwijking. Bij VOIP blijft de jitter best onder 50ms. Vanaf hogere waarden is er een grote impact op de QOS.
- Packetloss: Soms komen bepaalde pakketten niet aan op hun bestemming. Dan spreken we van Packet Loss. Voor VOIP kan je maximum 1% verlies toestaan bij WAN en slechts 0.05% bij LAN. Packet loss zorgt ondermeer voor een hogere jitter, wat dan weer voor slechte QOS zorgt.

Als een van deze waarden hun grens overschrijdt dan zal de kwaliteit van het gesprek enorm achteruitgaan. Er moet dus gezorgd worden dat het netwerk snel genoeg is en dat het goed is opgebouwd. Zodat het VOIP aankan.

Vervolgens wordt duidelijk hoe VOIP andere technologieën kan tegenwerken en omgekeerd. Als je in je netwerk gebruikmaakt van zaken die zelf ook veel bandwidth gebruiken, dan kan een veeleisend VOIP met deze technologieën gaan vechten. Op deze manier leiden beide hieronder en gaan de werking van beiden achteruit. In het geval dat je netwerk problemen heeft met de hoge netwerklast door VOIP en andere zaken, dan heb je uiteraard enkele mogelijkheden.

Allereerst is het aangeraden op te gaan uitzoeken wat het exact is dat deze hoge netwerklast veroorzaakt. En als het kan verholpen worden dan is het probleem opgelost. Zoniet dan moeten we een oplossing zoeken voor het probleem. Het meest voor de hand liggende is het upgraden van je netwerkkapparatuur zodat deze de last aankan. Soms is het wel eens dat de apparatuur goed is maar er gewoon een uitzonderlijke hoge netwerklast is. In dit geval kan je gaan prioriteren. Op het niveau van je router heb je te optie op QOS instellingen toe te voegen. Je kan verkeer gaan prioriteren. Je kan priotiseren op basis van de ethernetpoort, mac adress of poortnummer. De meest handige hiervan is prioritiseren op basis van de poort. Hier kan je dan eenvoudig weg het UDP verkeer voorrang geven op het andere verkeer.

Dit is niet uiteraard niet Ideaal. Niet enkel VOIP maakt gebruik van UDP. Daarom heb je ook nog de optie op te prioriteren op basis van VLAN. Je splits het VOIP verkeer op in een aparte VLAN. En vervolgens geef je deze een hogere prioriteit dan het normale verkeer. Op deze manier zal het VOIP verkeer nooit leiden onder de hoge netwerklast opdat zijn pakketten voorrang krijgen op dat van het gewone dataverkeer.

Hoofdstuk 4

Beveiligingsdreigingen en oplossingen

4.1 Packet Sniffing

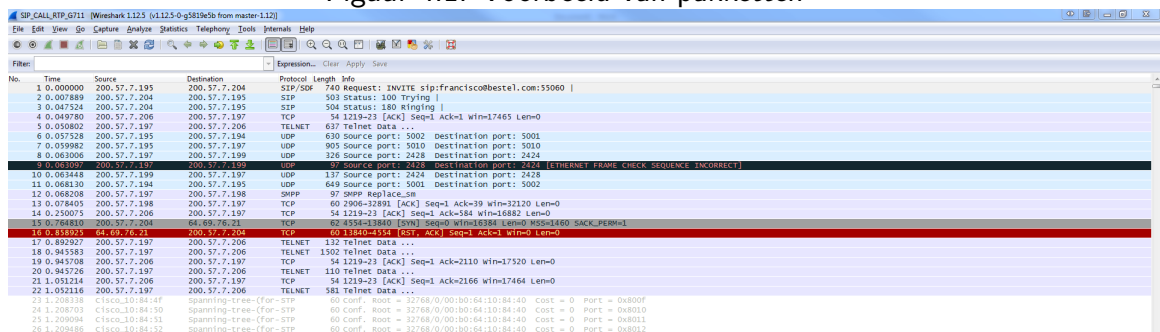
In de wereld van netwerken bestaat er een term genaamd packet sniffing. Dit betekent dat een persoon gaat trachten pakketten te bekijken die worden verstuurd over het netwerk. Als hij dit doet dan ziet hij alle pakketten en hun inhoud. Dus niet enkel die van VOIP. En als hij de pakketten ziet van VOIP dan is hij vertrokken. Packet sniffing is vandaag niet meer moeilijk. Er bestaan namelijk gratis programma's voor. De meest bekende en gebruikte is Wireshark. Officieel is dit programma gemaakt voor netwerk beheerders om hun netwerk te kunnen analyseren en fouten te kunnen opsporen.

4.1.1 Hoe werkt het?

Maar hoe gaat dit nu net in zijn werk. Het programma wireshark begrijpt de structuur of encapsulatie van verschillende netwerk protocollen of technologieën. Het toont de gebruiker welk pakket van welke aard is. De gebruiker kan dan kiezen welke pakketten van welke protocollen of technologieën hij of zij wil zien. Dus als hij of zij de pakketten filtert op VOIP pakketten dan krijgt hij een mooie lijst met enkel deze pakketten. Vervolgens kan hij gaan zoeken naar informatie in deze pakketten. Wireshark kan nog meer. Hij kan ook het onderscheid maken welke pakketten bij de welk horen. Op deze manier kan je een lijst genereren met gemaakte oproepen binnen je netwerk. Sterker nog het kan via VOMIT(voice over misconfigured internet telephones) deze pakketten omzetten naar een beluisterbaar formaat. Zo kan de gebruiker luisteren naar wat er is gezegd tijdens oproepen.

HOOFDSTUK 4. BEVEILIGINGSDREIGINGEN EN OPLOSSINGEN

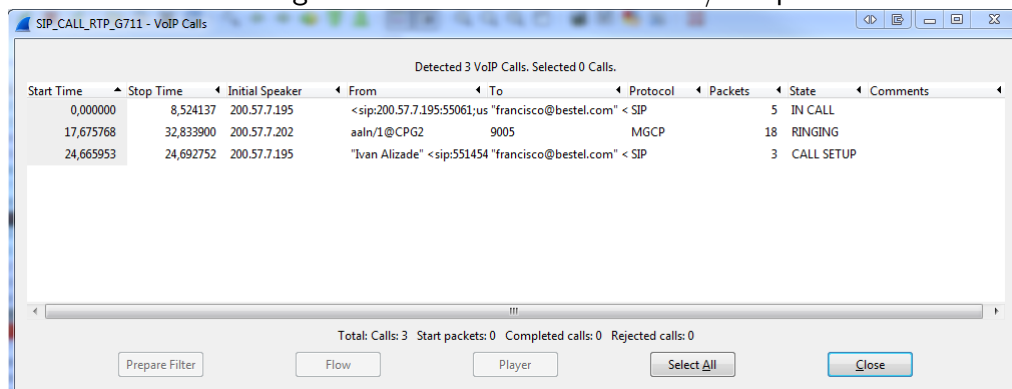
Figuur 4.1: Voorbeeld van pakketten

Wireshark packet capture showing various network protocols. The table below represents the visible data in the packet list pane.

No.	Time	Source	Destination	Protocol	Length	Info
1	0.000000	200.57.7.195	200.57.7.204	SIP/SDP	740	Request: INVITE sip:francisco@bestel.com:55060
2	0.007889	200.57.7.204	200.57.7.195	SIP	503	Status: 100 trying
3	0.047524	200.57.7.204	200.57.7.195	SIP	504	Status: 180 ringing
4	0.049780	200.57.7.206	200.57.7.197	TCP	54	1219->23 [ACK] Seq=1 Ack=1 Win=17465 Len=0
5	0.050602	200.57.7.197	200.57.7.206	TELNET	637	Telnet data ...
6	0.057528	200.57.7.195	200.57.7.194	UDP	630	Source port: 5002 destination port: 5001
7	0.059982	200.57.7.195	200.57.7.197	UDP	905	Source port: 5010 destination port: 5010
8	0.063006	200.57.7.197	200.57.7.199	UDP	126	Source port: 2428 destination port: 2424
9	0.063009	200.57.7.197	200.57.7.199	UDP	97	Source port: 2428 destination port: 2424 [ETHERNET FRAME CHECK SEQUENCE INCORRECT]
10	0.063448	200.57.7.199	200.57.7.197	UDP	137	Source port: 2424 destination port: 2428
11	0.066130	200.57.7.194	200.57.7.195	UDP	649	Source port: 5001 destination port: 5002
12	0.068208	200.57.7.197	200.57.7.198	SRMP	97	SRMP Replace.sm
13	0.078405	200.57.7.198	200.57.7.197	TCP	60	2906->13993 [ACK] Seq=1 Ack=39 Win=32120 Len=0
14	0.250075	200.57.7.206	200.57.7.197	TCP	54	1219->23 [ACK] Seq=1 Ack=584 Win=16882 Len=0
15	0.448481	200.57.7.206	64.49.8.42	TCP	62	4554->13840 [RST] Seq=1 Win=0 Len=0 MSGLEN=0 SACK_PERM=1
16	0.558225	64.49.8.42	200.57.7.204	TCP	60	13840->4554 [RST] Seq=1 Ack=1 Win=0 Len=0
17	0.892927	200.57.7.197	200.57.7.206	TELNET	132	Telnet data ...
18	0.945983	200.57.7.197	200.57.7.206	TELNET	1502	Telnet data ...
19	0.945708	200.57.7.206	200.57.7.197	TCP	54	1219->23 [ACK] Seq=1 Ack=2110 Win=17520 Len=0
20	0.945726	200.57.7.197	200.57.7.206	TELNET	110	Telnet data ...
21	1.031214	200.57.7.206	200.57.7.197	TCP	54	1219->23 [ACK] Seq=1 Ack=2166 Win=17464 Len=0
22	1.052116	200.57.7.197	200.57.7.206	TELNET	581	Telnet data ...
23	1.093118	Cisco:10:84:1F		spanning-tree-(For-STP)	60	Conf. Root = 32768/0/00:00:00:00:00:00:00:00 Cost = 0 Port = 0x800F
24	1.098703	Cisco:10:84:50		spanning-tree-(For-STP)	60	Conf. Root = 32768/0/00:00:00:00:00:00:00:00 Cost = 0 Port = 0x8010
25	1.209094	Cisco:10:84:51		spanning-tree-(For-STP)	60	Conf. Root = 32768/0/00:00:00:00:00:00:00:00 Cost = 0 Port = 0x8011
26	1.209886	Cisco:10:84:52		spanning-tree-(For-STP)	60	Conf. Root = 32768/0/00:00:00:00:00:00:00:00 Cost = 0 Port = 0x8012

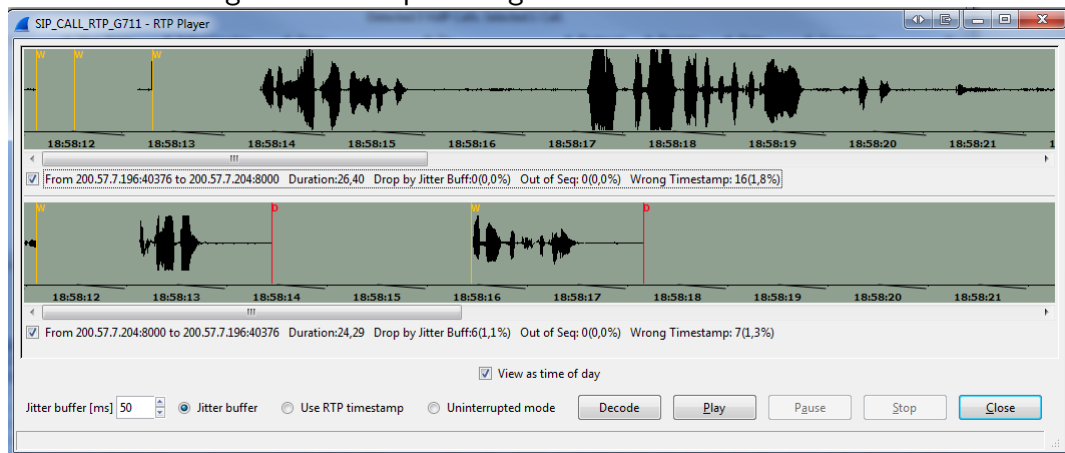
Figuur 4.2: Details van een VOIP/SIP pakket

Wireshark packet details for a SIP call. The table below represents the detected calls.

Start Time	Stop Time	Initial Speaker	From	To	Protocol	Packets	State	Comments
0,000000	8,524137	200.57.7.195	<sip:200.57.7.195:55061;us "francisco@bestel.com" < SIP			5	IN CALL	
17,675768	32,833900	200.57.7.202	aaln/1@CPG2	9005	MGCP	18	RINGING	
24,665953	24,692752	200.57.7.195	"Ivan Alizade" <sip:551454 "francisco@bestel.com" < SIP			3	CALL SETUP	

Figuur 4.3: Gesprek omgezet naar beluisterbaar formaat

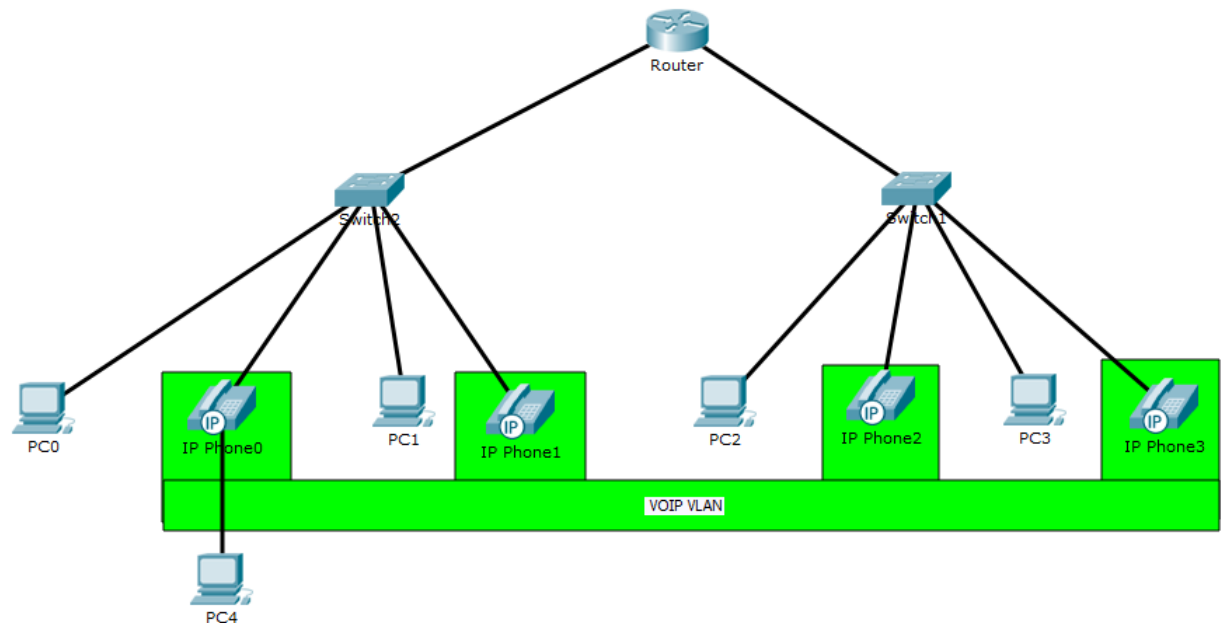
4.1.2 Virtual LAN's

Dit is een van de grootste dreigingen die mogelijk zijn voor VOIP. Elke vorm van informatie die wordt gecommuniceerd via VOIP is gewoon eenvoudig te beluisteren voor eender wie die op het zelfde netwerk zit. Het belangrijkste is vervolgens om te weten hoe we ons kunnen beschermen tegen deze packet sniffing tools. En er zijn een paar methoden die we kunnen toepassen.

De meest voor de hand liggende oplossing voor dit probleem is ervoor te zorgen dat het VOIP verkeer afgescheiden is van het normale netwerkverkeer. Maar een voordeel van VOIP is nu net dat het allemaal op 1 fysiek netwerk gebeurt samen met het normale dataverkeer. De oplossing hiervoor is het implementeren van VLAN's. Vlan staat voor Virtual Local Area Network. VLAN's staan ons toe om virtueel verschillende netwerken te maken. Fysiek gebeurt alle verkeer uiteraard nog steeds over het zelfde netwerk, maar virtueel is alles gesplitst alsof ze verschillende netwerken waren. Dit geeft ons vele mogelijkheden, en ondanks dat deze proef niet over VLAN's gaat vind ik het toch nuttig om enkele van deze voordelen op te sommen aangezien VLAN's zeer handig zijn bij het beveiligen tegen verschillende dreigingen.

VLAN's kunnen ingesteld worden op zowel router als switch niveau. Uiteraard heb je wel apparatuur nodig die deze technologie aankan. Zo zijn er bevoorbeeld managed en unmanaged switches. Bij een managed switch krijg je de optie om de switch te gaan instellen naargelang je netwerk setup. Een unmanaged switch is een vrij dom apparaat dat enkel de basistaken aankan. Op het niveau van de switch kan je gaan instellen welke poorten er deel uit maken van welke VLAN. In ons netwerk zouden we alle VOIP toestellen op een VLAN stoppen en het normale verkeer op een andere. Een Vlan kan meerdere poorten bevatten en een poort kan lid zijn van meerdere VLAN's. In ons geval moeten we met dit laatste opletten. Als we een poort lid maken van zowel de normale VLAN als de VOIP VLAN, dan kan deze aan het verkeer van beide. En dit maakt het altijd minder veilig. Soms moeten we dit helaas wel doen. Bijvoorbeels als er een Computer is die VOIP software draait dan zal deze in principe ook op de VOIP VLAN moeten zitten.// De interessante instellingen voor VLAN's gebeuren op het niveau van de router. Maar met deze interessante instellingen komt ook dat je goed moet nadenken wat je doet.

Figuur 4.4: Voorbeeld van VLAN membership in een eenvoudig netwerk ¹

Op deze afbeelding zie je een eenvoudig netwerk met meerdere switches waar normaal verkeer en VOIP verkeer met verbonden zijn. De VOIP toestellen zijn op switch niveau toegekend aan de VLAN voor VOIP verkeer. De normale PC's zijn lid van de normale VLAN. Dit toont aan dat een gemengd netwerk nog steeds kan werken met VLAN's.

Nu is er nog de kans dat een persoon zich verbindt met de ethernet kabel van een VOIP toestel, en op die manier toegang krijgt tot de VOIP VLAN. Hiervoor bestaat er de optie om de VLAN op een poort tagged of untagged te laten verlopen. Bij untagged wordt eender welk toestel dat verbindt met die poort lid van de gespecifieerde VLAN en zal zijn pakketten worden doorgestuurd naar hun bestemming. Bij tagged VLAN moeten pakketten verzonden vanaf het verbonden toestel effectief de juiste VLAN tag meekrijgen. Dus elk toestel dat gebruik moet maken van de VOIP VLAN zal dus moeten ingesteld worden alvorens deze verbinding kan maken. Als een computer dan gebruik maakt van een VOIP toestel zijn kabel, dan kan deze geen verbinding maken met het VOIP netwerk aangezien deze nooit de juiste tag heeft.

¹Gemaakt met de Cisco Packet tracer Tool

VOIP telefoons hebben vaak een interne switch. Dit laat toe dat er een ander toestel via de telefoon verbinding kan maken met het netwerk. Dit is geen probleem als we goed werken met VLAN tagging. We maken de poort lid van de VOIP VLAN maar enkel tagged. En we maken de poort ook lid van de normale VLAN maar ditmaal untagged. Op de telefoon zelf kunnen we eventueel nog instellen welke VLAN tag het 2e apparaat moet krijgen. Het toestel dat verbonden is met de telefoon zal dan lid zijn van de normale VLAN en de telefoon van de VOIP VLAN. Zelf als de computer verbindt met de kabel bedoeld voor de telefoon, dan zal hij geen verbinding krijgen met het VLAN van VOIP. Maar wel met de normale VLAN voor het dataverkeer.

Een VLAN is een zeer handig middel om bepaald netwerkverkeer te splitsen van ander verkeer. Nu heeft de VLAN technologie wel enkele zwakke puntjes die indien niet opgelost, kunnen zorgen dat iemand toch toegang verkrijgt tot bepaalde VLAN's. Ik ga hier kort over aangezien het niet direct onderdeel is van de dreigingen voor VOIP, maar het is wel handig te weten dat zelf VLAN's zwakke punten hebben. Er is een techniek genaamd VLAN hopping. Er zijn 2 mogelijkheden.

- Trunk Negotiation
- Double Tagging

Een trunk poort op een switch is een poort die VLAN informatie doorstuurt naar andere switches. Er is een protocol genaamd DTP(dynamic Trunk Protocol) dat gebruikt wordt om de trunk te onderhandelen. Iemand die een VLAN wil binnendringen, kan zich voordoen als switch en zo via auto negotiate trunk alle VLAN informatie verkrijgen. Vervolgens heeft hij de nodige informatie om lid te worden van de VLAN die hij wil binnendringen. Deze aanvalsmethode kan makkelijk onmogelijk gemaakt worden door auto negotiate af te zetten op de poorten die geen trunk mogen zijn.

De andere mogelijkheid is double tagging. Bij deze aanval ga je een pakket dubbel encapsuleren en zo 2 VLAN tags meegeven. De eerste tag wordt gelezen bij de eerste switch. Hier wordt het pakket doorgelaten omdat deze tag klopt en de aanvaller toegang heeft daartot. De 2e tag is van een VLAN waar de aanvaller geen toegang tot heeft. Maar nu is het pakket al voorbij de eerste switch. Vervolgens wordt het pakket doorgestuurd naar een bestemming in de doelwit VLAN. Dit lukt want de juiste tag staat in het pakket. Om dit onmogelijk te maken werk je best niet met native VLAN's en je hebt ook de optie om dubbel VLAN tagging niet toe te staan.

Er zijn nog methodes om potentieel toegang te kunnen krijgen tot een VLAN, maar deze zijn moeilijker en enkel mogelijk als er slechte instellingen zijn gebeurt op router en/of switch niveau. Zorg er voor dat alles goed is ingesteld en dat je geen instellingen

vergeet. Als je dit doet dan moet iemand al veel kennis hebben van de netwerkopstelling om toegang te forceren. En in combinatie met het volgende punt is het nog moeilijker om enige vorm van data te onderscheppen.

4.1.3 Encryptie

In sommige gevallen is het afschijden van je VOIP telefonie niet geheel mogelijk. Er bestaat software² die het toestaat om te bellen met een VOIP toestel vanaf de computer. Op deze manier moet de gebruiker nooit nummer lezen van het scherm en intoetsen maar kan hij direct bellen. Dit is een zeer handige tool voor bijvoorbeeld onthaal bedienden. Om deze software te kunnen gebruiken moet deze computer toegang hebben tot het VOIP netwerk. Waar dit altijd zal zorgen voor een beveiligingsrisico is er niet direct een perfecte oplossing om deze computer tegen te houden om af te luisteren van gesprekken.

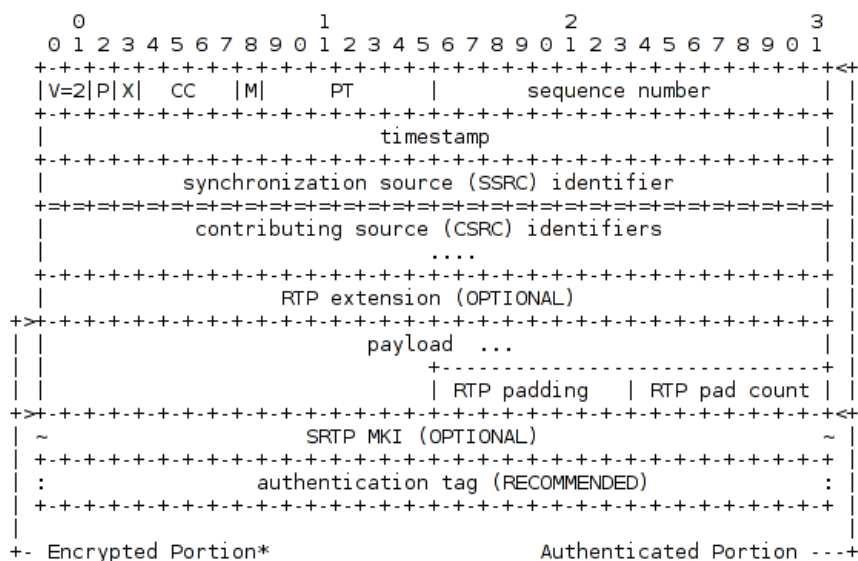
We hebben wel een optie die het geheel veiliger maakt en het moeilijker maakt voor individuen om via packet sniffing kwaad te doen. We kunnen gesprekken via de telefoons versleutelen. Er bestaat een protocol genaamd SRTP(Secure Real-time Transport Protocol). Dit staat je toe om encryptie en authenticatie te implementeren op je RTP/VOIP stream. SRTP is ontwikkeld om de confidentialiteit van gesprekken en de integriteit van pakketten. Op zichzelf kan SRTP niets doen, het zorgt niet voor het versturen van pakketten. Het is enkel bedoeld om de reeds bestaande datastroom te beveiligen en te garanderen. Een VOIP gesprek bestaat uit 2 delen: de oproep(nummer draaien en verbinding maken met bestemde) en het gesprek zelf. SRTP is enkel van toepassing op het gesprek zelf.

Maar hoe gaat het nu net in zijn werk. SRTP gaat het normale RTP pakket nemen en hieraan 2 zaken toevoegen: een Master Key Identifier en een authenticatie tag. Hieronder vind je een illustratie van het pakket.

---

²voorbeeld: <http://www.xtelsio.com/>

Figuur 4.5: Voorbeeld van een SRTP pakket ³

Het genereren van deze master key gebeurt niet door SRTP. Er zijn standaarden zoals MIKEY(multimedia internet KEYing) die deze kunnen genereren. Het doel is om een master key te genereren die gedeeld is tussen 2 of meerdere gebruikers. Deze key is ook niet direct gebruikt als versleuteling maar het wordt gebruikt om een encryptiesleutel te genereren. Deze sleutel noemen we de session key. Deze session key is niet blijvend. Deze zal opnieuw gegenereerd worden. Bij het effectief versleutelen van het pakket wordt dan uiteindelijk een authentication tag gegenereerd die data over de authenticatie bevat. Deze is ook nodig bij de ontvanger om het pakket te decrypteren. Voor meer informatie over SRTP verwijst ik naar het IETF document over dit protocol.⁴

Als we dit gaan samenvatten kunnen we stellen dat encryptie een zeer handige techniek is om de pakketten van VOIP gesprekken te beveiligen. In mijn mening werkt deze oplossing voor ons probleem best in samenwerking met VLAN's. Op deze manier ga je pakketten beveiligen tegen af luisteraars en ga je het aantal mogelijke af luisteraard enorm verminderen. Als we kijken naar het kost plaatje van deze oplossing dan is dit normaal nul. De enige manier om toch kosten te krijgen bij de implementatie van SRTP is als de VOIP toestellen zo verouderd zijn dat zij dit nog niet ondersteunen. Maar aangezien dit protocol al bestaat sinds 2004, zouden bijna alle toestellen van vandaag dit moeten ondersteunen.

³Uit document IETF: RFC 3711 - Section 3.1

⁴document IETF: RFC 3711

4.1.4 Gescheiden netwerk

Een optie die altijd op tafel ligt is ervoor zorgen dat er helemaal geen contact is tussen je VOIP verkeer en je dataverkeer. Waar we dit virtueel doen bij VLAN(enkel intern) kunnen we dit uiteraard ook fysiek doen. Er zijn bedrijven waarbij de informatie verstuurd over het VOIP gedeelte van het netwerk enorm kritiek is. Deze bedrijven kiezen er dan ook soms voor om een apart netwerk aan te leggen enkel en alleen voor hun VOIP. Dit houdt in dat het aantal netwerkapparaten bijna verdubbeld. Dit betekent ook dat ze een extra internetlijn aankopen enkel en alleen voor dit VOIP netwerk. Uiteraard is dit een zeer veilige oplossing. Er is zelf geen fysiek contact tussen het normale en het VOIP verkeer. Het is dus een eenvoudige zeer effectieve oplossing. Het heeft wel enkele grote nadelen.

Ten eerste is er de enorme kost die hier aan gekoppeld is. Elk stuk netwerkapparatuur moet dubbel aangekocht worden. Daarbij komt nog de maandelijkse kost voor een extra internetlijn. Nu bij kleine bedrijven is dit niet direct een probleem. Een extra router en enkele switches plus een extra internet lijn. Hier is de kost nog vrij miniem. Het probleem is dat bij bedrijven die grote gebouwen en enorm veel werknemers hebben, dat hierbij de kost enorm oploopt.

Een 2e netwerk betekent ook dat alles dubbel bekabeld wordt. Dit draagt niet alleen bij aan het kocht plaatje van deze onderneming, maar ook zorgt dit ervoor dat er naar elke werknemer twee keer zoveel bekabeling loopt. Opnieuw is dit niet direct een groot probleem voor kleine bedrijven, maar voor grote bedrijven wordt dit een enorme onderneming.

Deze oplossing is effectief en zorgt ervoor dat er vanop het normale netwerk niet meer gezocht kan worden naar pakketten van VOIP gesprekken. Een probleem is er wel als een individue zich verbindt met de kabel bedoeld voor een VOIP toestel. Op het moment dat hij dit doet heeft hij volledige toegang tot het netwerk van VOIP. Waar we bij VLAN's een antwoord hadden hiervoor hebben we dat hier niet.

Als we uiteindelijk de voor en nadelen van deze techniek op een lijstje zetten dat realiseren we ons het volgende. Deze techniek is duur en zorgt voor veel extra werk, zowel voor het aanleggen als het onderhouden van het extra netwerk. Dit extra netwerk zorgt ervoor dat er geen enkel contact mogelijk is tussen het normale dataverkeer en het VOIP verkeer. Maar voor een individue die toegang heeft tot een VOIP toestel en deze zijn kabel, is dit extra netwerk nutteloos omdat hij eenvoudig toegang kan krijgen. Deze oplossing is dus een mogelijke oplossing voor dit probleem maar niet op zichzelf. Om deze oplossing te laten werken moet er dus nog gebruik gemaakt worden van bijvoorbeeld encryptie. op deze manier kan iemand die toch toegang krijgt tot het VOIP netwerk en pakketten afluisterd, geen informatie kan halen uit deze pakketten.

4.2 Identiteits dreigingen

Bij dreigingen voor de identiteit denk je direct aan iemand die zich voordoet als een ander op het VOIP netwerk. Zo is er bijvoorbeeld je voordoen als een ander bij het bellen, maar ook telefoons naar jou laten komen terwijl die helemaal niet voor jou bedoeld zijn. Gesprekken tussen 2 personen kan ook gecontroleerd worden door een 3e persoon die zich verborgen houdt en alle gesproken informatie opslaat. Dus met dit soort dreigingen doel ik op wanneer iemand zich voordoet als iemand anders om zo aan informatie te geraken. Ook is er de dreiging dat een aanvaller via het VOIP netwerk zal kunnen bellen naar nummer die hij wil. Hij kan dit zelf doen naar betalende diensten. Met dat de kosten hiervoor soms heel snel kunnen oplopen is dit iets waar aandacht aan moet worden besteed.

4.2.1 Caller-ID spoofing

Neen dit is geen proef over informatica recht, nochtans is het aannemen van een andere identiteits bij VOIP gesprekken makkelijker dan bij traditionele telefonie. In het geval van een normaal gesprek gebeurt er het volgende. Het gesprek tussen 2 toestellen verloopt via een server bij de VOIP provider of intern via de PBX centrale. In het pakket dat de gebelde ontvangt staat onder andere het server adres, de bestemming en de afzender. Caller-ID gaat out van wie de afzender is door wat er in dit pakket staat en dit pakket is opgebouwd door de server via wie het gesprek verloopt.

Stel nu dat er een slecht individu wil bellen maar de andere wil laten denken dat hij iemand anders is. Als hij toegang heeft tot de server via wie het gesprek zal gaan dan kan hij het pakket zelf opstellen en dan is het gelukt. Nu is niet niet mogelijk om de server van de provider te beïnvloeden. Er is niets wat hem tegenhoudt om het gesprek via een server te laten gaan van zichzelf. Hij kan eenvoudig het pakket aanpassen zodat het een andere beller weergeeft dan zichzelf. De ontvanger zal dit pakket krijgen en bevestiging sturen naar de server van de beller. Deze server weet wie de beller is en stuurt vervolgens het pakket door naar hem. Vervolgens is het gesprek begonnen en heeft de gebelde geen idee met wie hij echt belt. In interne netwerken is er de optie om mensen zelf te laten instellen wat hun caller-ID is. Het is dan in te stellen op de centrale of deze custom caller-ID's toegelaten zijn of niet.

Caller-ID is niet nieuw in VOIP, het bestond al bij traditionele telefonie. Alleen is het wel makkelijker geworden bij VOIP dan vroeger. Er bestaan verschillende open source proxy server softwares zoals Asterix⁵. Deze zijn zeer flexibel en kunnen gebruikt worden voor vele doeleinden. Het nadeel hiervan is dan ook uiteraard dat ze bruikbaar zijn voor slechte doeleinden.

---

⁵<http://www.asterisk.org/>

Je kan je niet echt beveiligen hiertegen aangezien er geen mogelijk is om te weten of de oproep komt van een correcte of incorrecte server. Het is wel zo dat bedrijven en voip providers erop worden gedrukt dat er instellingen zijn tegen caller-ID spoofing van binnenuit. Providers kunnen instellen op de centrale's (bij de bedrijven zelf) dat een oproep enkel mag verstuurd worden als de caller-ID overeenkomt met een nummer die eigendom is van het bedrijf.

4.2.2 Call Hijacking

De titel is vrij duidelijk, bij deze dreiging gaat iemand trachten een oproep niet naar de normale bestemming te laten gaan maar naar zichzelf. Op deze manier denkt de beller bij de juiste persoon te zijn terwijl dit niet zo is. Een andere vorm van hijacking is een oproep beïnvloeden dat deze via jouw beheerde proxy gaat. Op deze manier ben je een 3e partij die volledige controle heeft over de oproep.

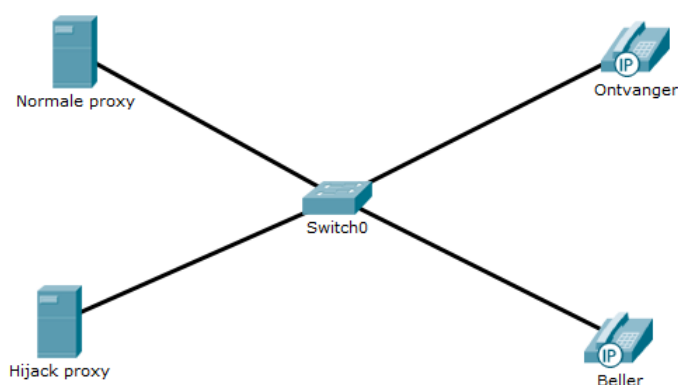
De eerste vorm van hijacking is registratie hijacking. Hierbij ga je beller doen geloven dat jij de bestemming bent. Elke gebruiker van het VOIP netwerk registreert zich met de centrale met behulp van een sip account. Deze registratie gebeurt door een pakket te sturen naar de centrale met de gegevens erin. In dit pakket staat ook een tijd gedefinieerd in seconden. Dit specificeert hoe lang de registratie geldig is. Stel dat de registratie vervalt na 3600 seconden, dan moet na een uur de registratie opnieuw gebeuren. Als op het moment dat de registratie vervalt, een aanvallend individu een zelf gemaakt registratie pakket opstelt maar met zijn IP adres in plaats van het originele. Dan denkt de centrale dat de account geregistreerd is op zijn locatie. Elke oproep die nu gemaakt wordt naar de legitieme persoon komt terecht op de nieuwe locatie bij de hijacker. Deze heeft nu de mogelijkheid om zich voor te doen als de persoon die jij belt en zo mogelijk informatie te achterhalen die niet voor hem bedoeld is.

Deze techniek kan enkel werken als je pakketten kan afluisteren. Dus als je een of meerdere van de zaken doet uit deel 4.1, dan zou een persoon de inhoud van de pakketten niet meer kunnen bekijken. En als hij dit niet kan dan kan hij nooit het registratiepakket namaken en aanpassen.

De tweede vorm van hijacking is uitgebreider. Hier trachten ervoor te zorgen dat een gesprek niet verloopt via de normale centrale of proxy, maar via een proxy die jezelf beheert. Om dit te bereiken gaat hij beide partijen laten denken dat hij de andere persoon is, en vervolgens stuurt hij de pakketten door naar de bestemde. Zo weten de beller en ontvanger niets maar heeft hij wel volledige controle over het gesprek en de informatie die erin wordt uitgewisseld.

Aanschouw volgende opstelling in een voorbeeld netwerk.

Figuur 4.6: Layout van een eenvoudig VOIP netwerk ⁶

Het volgende is het proces dat wordt doorlopen om de hijacking te voltooien.

- De beller stuurt een uitnodiging om te bellen naar de ontvanger.
- De hijacker stuurt een antwoord bericht naar de beller zogenoemd van de ontvanger. Hij geeft ook mee dat er een nieuw adres is naarwaar de oproep moet gaan.
- Om dit nieuw adres te bevestigen stuurt de beller een nieuwe uitnodiging naar de ontvanger maar ditmaal op het nieuwe adres, wat in feite de hijack proxy is.
- De hijacker stuurt een bevestigings pakket naar de beller zodat de connectie tussen hem en de beller tot stand is gebracht.
- Tegelijkertijd stuurt de hijacker ook een uitnodiging naar de ontvanger met de caller-id van de beller.
- De ontvanger bevestigt dit in de veronderstelling dat hij met de beller in gesprek zal gaan.
- Tijdens het gesprek zal de hijack proxy de pakketten van de beller naar de ontvanger sturen en vice versa.

---

⁶Afbeelding gemaakte met Cisco Packet Tracer

Vervolgens heeft de hijacker volledige controle over niet alleen het gesprek, maar ook over alle informatie die de beller en de ontvanger uitwisselen met elkaar. Om dit te bekomen is het opnieuw nodig om pakketten te kunnen af luisteren. Als je dit wegneemt dan weet de hijack proxy nooit dat er een uitnodiging om te bellen is verstuurd. En dan kan hij daar ook niet op handelen.

4.2.3 Besluit

Ondanks dat er verschillende manieren zijn waarop dat je gesprek kan worden gemanipuleerd zodat je niet direct of helemaal niet naar de bestemming gaat, is het vrij eenvoudig om je netwerk er tegen te beveiligen. Het enige waar we ons niet tegen kunnen beveiligen is caller-ID spoofing. Uiteindelijk is de beste raad hiervoor om caller-ID niet te vertrouwen. En als er kritieke informatie zal worden gecommuniceerd zorg dan dat je weet dat je correct verbonden bent en wie je juist aan de lijn hebt.

4.3 Kwaliteits dreigingen

Met dreigingen voor de kwaliteit bedoel ik de kwaliteit van de gegevens stream en van het gesprek. Doordat VOIP gebruik maakt van het netwerk, is het ook blootgesteld aan de dreigingen die een normaal dataverkeer heeft. Er zijn methoden waarop een gegevens stroom kan worden aangevallen met als doel om verstoren te verstoren of te onderbreken. De methode waar iedereen van weet is de Denial Of Service(DOS). Ook is er DDOS⁷ maar dit heeft uiteindelijk het zelfde effect. Waar een DOS aanval op een normale dataverkeer deze kan vertragen of verstoren, is een aanval op een VOIP stream zeer snel zeer effectief.

4.3.1 Start van gesprek verstoren

Zoals eerder al vermeld wordt een gesprek gestart met een uitnodiging⁸ van de beller. Als de ontvanger dit krijgt en de oproep aanvaard zal hij een bevestiging's pakket sturen naar de beller. Een persoon die een DOS aanval wil uitvoeren kan in dit geval de ontvanger bestoken met een heleboel van die uitnodiging's pakketten. Op deze manier krijgt de ontvanger zo'n grote hoeveelheid pakketten binnen dat hij deze nietmeer kan afhandelen. En de echte uitnodiging van de beller gaat dan verloren. Op deze manier kan een individue ervoor zorgen dat een persoon geen inkomende telefoons meer kan ontvangen.

4.3.2 Start van gesprek annuleren

Om dit effect te verkrijgen is er nog een andere methode. Indien de ontvanger een oproep niet aanvaard dan wordt er een annulatie pakket verstuurd. Nu kan een aanval-lend individue deze annulatie pakketten versturen in naam van de ontvanger. Zo lijkt het voor de beller alsof zijn oproep niet beantwoord wordt. Waar de eerste methode in principe kan bij versleutelde pakketten kan dat hier niet. Om dit type DOS aanval te kunnen uitvoeren moet je pakketten kunnen lezen.

4.3.3 Gesprek Neerhalen

Deze 2 methoden zorgen ervoor dat een gesprek nooit tot stand komt. Nu zijn er ook mogelijkheden om een bestaand gesprek te beëindigen. Wanneer een van de 2 bellers de oproep beëindigd wordt er een vaarwel pakket gestuurd. Zo weet de andere partij dat het gesprek gedaan is. Wanneer onze aanvaller dit pakket stuurt in naam van een van de 2 bellers, dan wordt het gesprek beëindigd alsof dat de bedoeling was. Dit is opnieuw niet mogelijk als er encryptie is toegepast op het VOIP verkeer.

---

⁷Distributed Denial Of Service: een DOS aanval op een doelwit vanop meerdere computers

⁸Dit is een sip pakket met de benodigde gegevens

4.3.4 RTP packet overload

Een laatste manier om een bestaand gesprek te beëindigen is als volgt. De gegevens stroom van een voip gesprek bestaat uit RTP pakketten. Wanneer een aanvallend persoon een enorme hoeveelheid van deze pakketten stuurt naar een van de bellers, dan kan het zijn dat zijn toestel deze niet allemaal kan afhandelen. Dit zal leiden tot een slechte kwaliteit van het gesprek en uiteindelijk kan dit zelf leiden tot het beëindigen van het gesprek. Net zoals de eerste methode is deze mogelijk met of zonder encryptie. De enige maatregel die je kan nemen hiertegen is het splitsen van je normaal verkeer en je VOIP verkeer.

4.3.5 Firewall misconfiguration

Een tool om je netwerk te regelen en beveiligen is natuurlijk de firewall. Deze laat toegestaan verkeer door en blokkeert de andere. Protocollen gebruiken elk verschillende poorten. HTTP gebruikt bijvoorbeeld poort 80. Een populaire instelling van de firewall is alle verkeer te blokkeren tenzij het op zijn lijst van toegestane poorten staat. Hetgeen VOIP verbindingen tot stand brengt is SIP en dit gaat over de poort 5060 over zowel TCP als UDP. RTP is zoals eerder vermeld enkel UDP. De poorten van RTP zijn afhankelijk van systeem tot systeem. Voor elke sessie of gesprek wordt er door een aantal poorten afgesproken tussen de partijen. 2 gesprekken die gelijktijdig actief zijn, gaan dus niet over dezelfde poort. Dit zorgt ervoor dat er een groot aantal poorten moet geopend worden voor UDP verkeer. Als SIP en/of TRP poorten niet of maar gedeeltelijk geopend zijn dan zal de firewall gesprekken blokkeren. Dit is geen dreiging in de zin van een aanval, maar hier moet wel rekening met gehouden worden. Incorrecte instellingen van de firewall kunnen VOIP verkeer dus verstoren of zelf helemaal blokkeren.

4.4 Voorbeeld Netwerk

In dit laatste deel over dreigingen ga ik een voorbeeldnetwerk uitwerken. Hier toon ik hoe de VOIP goed beveiligd is voor alle betrokken partijen. Dit zonder in te boeten aan functionaliteit.

4.4.1 De opgave

Het voorbeeldbedrijf is een bedrijvencentrum. Dit bevat naast de werknemers van het centrum zelf ongeveer een 40 verschillende bedrijven in hun eigen kantoor. Elk kantoor is voorzien van internet en VOIP telefonie. Het doel is te zorgen dat de verschillende bedrijven afgeschermd zijn alsof ze hun eigen netwerk hebben, en ervoor te zorgen dat er geen verbinding is tussen het normale netwerkverkeer van deze bedrijven en het VOIP verkeer. De VOIP telefoons die bij de verschillende bedrijven staan hebben nog steeds de optie op elkaar te bellen met de interne nummer ongeacht in welk bedrijf ze zich bevinden. Daarbovenop komt nog dat bedrijven in dit centrum kunnen kiezen voor enkel internet of enkel telefonie. Een bedrijf met enkel telefonie zal dus geen internet mogen ontvangen door zich te verbinden met de telefoons.

4.4.2 Uitwerking

De eerste stap die ik onderneem is het opsplitsen van de netwerken van elkaar. Om dit te bekomen is de beste optie het implementeren van VLAN's. We maken voor elk bedrijf een aparte VLAN en we stellen onze netwerkapparatuur zo in dat er geen verbinding mogelijk is tussen de verschillende VLAN's. Vervolgens moeten we het normale verkeer splitsen van het VOIP verkeer. We maken opnieuw een VLAN aan maar deze keer specifiek voor VOIP. Alle telefoons, ongeacht hun locatie of horende bij welk bedrijf, zullen worden verbonden met deze VLAN.

We willen ervoor zorgen dat de kabels voor telefonie niet kunnen gebruikt worden door computers om op deze manier toegang te krijgen tot het netwerk. Hiervoor zeg ik dat toegang tot de VOIP VLAN enkel tagged toegelaten is. Apparatuur verbonden met deze kabel moet dus de juiste VLAN tag meesturen of hij zal niet toegelaten worden. Als een bedrijf naast telefonie ook internet heeft dan wordt op die kabel van dat toestel ook de VLAN van dat bedrijf toegelaten. Dit is untagged. Op deze manier zorgen we ervoor dat enkel een telefoon die juist ingesteld is toegang zal krijgen tot de VOIP VLAN en het bijhorende verkeer. Om de beveiliging van de VLAN's te garanderen zorgen we ervoor dat deze beveiligd zijn tegen VLAN hopping.

In theorie is dit voldoende om het bedrijvencentrum zijn VOIP te beveiligen. Indien een individue toch toegang zou krijgen tot de VOIP VLAN, dan is er een probleem. Om dit tegen te gaan zullen we ervoor zorgen dat de pakketten van VOIP geëncrypteerd zijn. Hierdoor kan een aanvallend Individue niet zien wat er in deze pakketten staat. En zo kan hij deze informatie ook niet gebruiken om het VOIP netwerk te manipuleren.

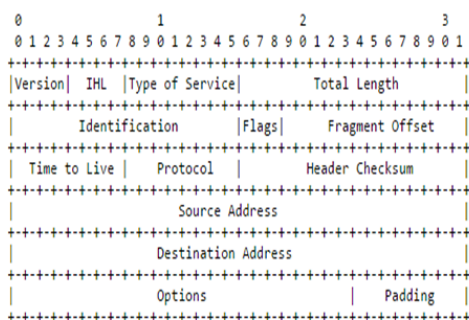
Deze beveiligingen zijn voor dreigingen die komen van binnenuit. Als iemand van buiten het netwerk een aanval wil lanceren dan moet deze eerst toegang krijgen tot het netwerk zelf. Om dit tegen te gaan zorgen we voor een goeie firewall op router niveau zodat enkel het toegelaten verkeer binnenmag. Bij het instellen van deze firewall zorgen we zeker dat de benodigde poorten voor SIP en RTP intern zeker toegelaten zijn. En dat er verbinding kan gemaakt worden met de VOIP providers. Zelf al bevindt er zich een centrale op locatie van het bedrijf zelf, dan nog moet deze verbinding kunnen maken met de provider die de calls afhandelt.

Uiteindelijk zijn er verschillende methoden om toegang te verkrijgen tot netwerken van buitenaf. Hier ga ik niet verder op in aangezien dit een geheel ander onderwerp is en zijn eigen bachelorproef verdient. In het kader van de bachelorproeven aan de Hogent is er minstens 1 proef met als onderwerp algemene netwerkbeveiliging, moest u hierin geïnteresseerd zijn dan raad ik deze aan.

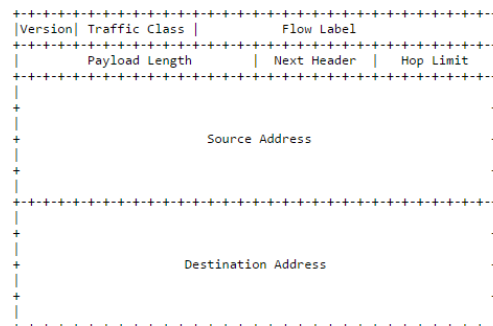
Hoofdstuk 5

VOIP met IPV6

Zoals vermeld in de inleiding moeten we rekening houden met het opkomende IPv6. Deze nieuwe versie van het huidige IPv4, heeft enkele veranderingen in petto op het gebied van hoe het werkt. Maar hoe kan IPv6 nu een voordeel zijn voor VOIP? IPv6 heeft een ander soort header(gedeelte met informatie over het pakket) dan IPv4. Waar IPv4 een gebrek had aan beveiliging en QOS(Quality Of Service). Zorgt de nieuwe header in IPv6 wel voor mogelijkheden. Op het gebied van beveiliging maakt het ontwikkeling van beveiligingsprotocollen en applicaties makkelijker. Maar waar wij vooral naar kijken is de QOS. De IPv6 header bevat een Traffic Class. De bedoeling is dat deze zal werken als een soort van label in type pakket of prioriteit. Waar er bij IPv4 gebruik werd van een extra architectuur genaamd "differentiated service", zou deze functionaliteit dus bij IPv6 standaard in de header zitten. Elke manier die QOS verzekerd is een goeie zet als het op VOIP aankomt. Met dat QOS een van de belangrijkste aandachtspunten is bij VOIP, kunnen we stellen dat er vanuit de VOIP wereld met belangstelling wordt gekeken naar de vooruitgang van IPv6.

Figuur 5.1: IPv4 Header

Figuur 5.2: IPv6 Header

Voorlopig kunnen we al stellen dat IPv6 functionaliteiten zal hebben op het gebied van beveiliging en quality of service, die IPv4 niet heeft. Echter doordat IPv4 al zo lang bestaat zijn er implementaties ontstaan die deze mogelijkheden wel hebben. IPv6 is dus zeker een volwaardige tegenstander van IPv4, maar de toekomst zal uitwijzen of het effectief beter is.

Hoofdstuk 6

Conclusie

6.1 zijn er problemen met andere technologieën

VOIP is een combinatie van protocollen. Het maakt gebruik van SIP om sessies tot stand te brengen en om gebruikers te authenticeren. De gegevensstroom verloopt via RTP wat dan weer gebruik kan maken van SRTP voor encryptie. Uiteindelijk is het dataverkeer van VOIP vrij gelijkaardig aan dat van normaal netwerkverkeer. In theorie zorgt het dus niet voor problemen.

Tijdens de research fase en stage heb ik zeer vaak voip geïmplementeerd. Dit zorgde ervoor dat ik op het einde van mijn stage VOIP had gebruikt in combinatie met verschillende opstellingen en netwerken. Ik maakte gebruik van verschillende netwerkapparatuur van verschillende fabrikanten. De VOIP apparatuur was niet altijd van dezelfde fabrikant. En bij de meeste klanten was er wel een speciaal gebruik van het netwerk. Zo waren er netwerken waar IP camera bewaking, een heel automatiserings systeem, kassasystemen en zelf domotica over ging. Doordat VOIP gelijkaardig is aan normaal dataverkeer en geen gebruik maakt van de normale poorten, zorgt het niet voor conflicten met deze andere systemen.

De enige manier hoe VOIP een conflict had met een andere technologie of een ander systeem, was als er een enorme netwerklast was en het netwerk deze niet aankon. VOIP zorgt voor een aantal sessies die op zich zorgen voor een gegevensstroom. Als er veel sessies(gesprekken) actief zijn dan zorgt dit voor een redelijke netwerklast. Als een netwerk dan al onder hoge last ligt en het netwerkapparatuur hier niet op voorzien is, dan kan dit zorgen voor een lage QOS.

Tot slot kan ik stellen dat VOIP een makkelijke technologie is die niet moeilijk doet over andere gebruiken van het netwerk.

6.1.1 beveiligingsdreigingen

VOIP heeft verschillende dreigingen. Iemand kan het VOIP netwerk binnendringen om informatie te kunnen bemachtigen. Hij kan trachten authenticatiegegevens te bemachtigen om zo gebruik te maken van het VOIP netwerk. Of hij kan gewoon zorgen dat het VOIP netwerk verstoord wordt. Tijdens mijn stage toen ik informatie verzamelde hier rond heb ik bepaalde technieken zelf uitgetest. Ik merkte dat in netwerk omgevingen waar er geen vorm van beveiliging of splitsing was, dat het zeer makkelijk was om misbruik te maken. Pakketten afluisteren kan al een hele tijd, maar bij VOIP is het ook zeer makkelijk om deze te manipuleren. Gesprekken kunnen worden opgenomen en beluisterd. Ze kunnen worden gemanipuleerd zodat je nooit zeker bent wie er naar je belt. Zelf als je zelf naar iemand belt dan ben je niet zeker of je wel terechtkomt bij de persoon die je wil.

Iemand met kwade bedoelingen kan voorkomen dat gesprekken starten, gesprekken verstoren en zelf beëindigen door DOS aanvallen. Zelf een geëncrypteerd VOIP netwerk kan nog last ondervinden van een aanvaller. En uiteindelijk kan een netwerkbeheerder die foute instellingen maakt op het netwerk er ook onwillig voor zorgen dat het VOIP verkeer hinder ondervindt.

Terwijl deze manieren van aanvallen makkelijk uit te voeren zijn is de beveiliging ertegen ook vrij eenvoudig. Ik leerde dat in de eerste plaats het VOIP afscheiden van het normale verkeer een zeer goede zet was. Zo neem je de aanvaller zijn toegang tot het VOIP verkeer af. Dit implementeerde we liefst door gebruik te maken van VLAN's. Na research naar VLAN's zag ik wel dat er enkele achterpoortjes waren die aandacht verdiende, en dat je soms mensen toegang moet geven tot het VOIP verkeer.

De volgende stap om het geheel waterdicht te maken was het VOIP verkeer te encrypteren. Zo zorgden we ervoor dat een aanvaller die toegang krijgt tot het VOIP verkeer, geen informatie kan halen uit afgeluisterde pakketten.

Uiteindelijk is de veiligheid van ons VOIP verkeer zeer afhankelijk van de algemene beveiliging van het netwerk. En terwijl het perfect mogelijk is om ons VOIP verkeer te beschermen tegen elke mogelijke aanvals dreiging, is het altijd de vraag of we het wel zouden doen. De beste netwerkbeveiliging zowel intern als extern is enkel mogelijk met apparatuur die dit aankan. Kleine bedrijven met basis apparatuur zou dus een enorme investering moeten maken om al deze beveiligingen te implementeren.

Zowel dat een bedrijf moet overwegen wat de voor- en nadelen zijn van VOIP, moet het deze ook overwegen van de beveiliging ervan. Zelf met de basis apparatuur is encrypteren meestal mogelijk. Om de extra stap te nemen naar VLAN's moet gekeken worden of de te beschermen informatie zo kritiek is dat ze de investering waard is. Voor kleine bedrijfjes zal het de investering niet waard zijn. Voor grote bedrijven met veel werknemers en zeer kritieke informatie zoals banken is deze investering bijna noodzakelijk.

6.1.2 VOIP met IPv6

Momenteel werkt VOIP perfect samen met IPv4. IPv6 zal minstens dezelfde mogelijkheden hebben, alleen zal het opnieuw ruimte maken voor verbetering. Momenteel zou VOIP zeer goed kunnen werken met IPv6. Maar met dat IPv6 nog nieuw is kunnen we ervan uitgaan dat er nog veel zal veranderen. Alleen de toekomst zal uitwijzen of de samenwerking van IPv6 en VOIP zal slagen maar momenteel ziet het er goed uit.

6.1.3 Slot

VOIP is een zeer interessante technologie. Het maakt onderdeel van een beweging waar zeer veel technologieën veranderen en over het internet kunnen gaan. Zoals eerder gezegd was VOIP vrij nieuw voor mij voor ik aan mijn stage begon. Nu na de stage en het schrijven van deze proef ben ik er zeer in geïnteresseerd en ga ik me verdiepen in andere vormen van unified communications.

Bibliografie

Lijst van figuren

1.1	Het OSI model naast het TCP/IP model. ¹	8
4.1	Voorbeeld van pakketten	16
4.2	Details van een VOIP/SIP pakket	16
4.3	Gesprek omgezet naar beluisterbaar formaat	16
4.4	Voorbeeld van VLAN membership in een eenvoudig netwerk ²	18
4.5	Voorbeeld van een SRTP pakket ³	21
4.6	Layout van een eenvoudig VOIP netwerk ⁴	25
5.1	IPv4 Header	31
5.2	IPv6 Header	31